Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. liepos 15 d.*

„Konkurencija — Karteliai — Europos šilumos stabilizatorių rinkos — Sprendimas, kuriuo konstatuojami du EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimai — Kainų nustatymas, rinkų pasidalijimas ir keitimasis jautria komercine informacija — Pažeidimų trukmė — Senatis — Administracinės procedūros trukmė — Protingas terminas — Teisė į gynybą — Pažeidimų priskyrimas — Dukterinių bendrovių, juridinio asmens statuso neturinčios ūkinės bendrijos ir dukterinės bendrovės padaryti pažeidimai — Baudų dydžio apskaičiavimas“

Byloje T-47/10

Akzo Nobel NV, įsteigta Amsterdame (Nyderlandai),

Akzo Nobel Chemicals GmbH, įsteigta Diurene (Vokietija),

Akzo Nobel Chemicals BV, įsteigta Amersforte (Nyderlandai),

Akcros Chemicals Ltd, įsteigta Vorikšyre (Jungtinė Karalystė),

iš pradžių atstovaujamos advokatų C. Swaak ir M. van der Woude, vėliau – S. Swaak ir R. Wesseling,

ieškovės,

prieš

Europos Komisiją, iš pradžių atstovaujamą F. Ronkes Agerbeek ir J. Bourke, vėliau – F. Ronkes Agerbeek ir P. Van Nuffel, padedamų baristerio J. Holmes,

atsakovę,

dėl prašymo panaikinti 2009 m. lapkričio 11 d. Komisijos sprendimą C (2009) 8682 galutinis dėl procedūros pagal EB 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/38589 – Šilumos stabilizatoriai) arba, nepatenkinus šio reikalavimo, sumažinti skirtų baudų dydį

BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Prek, teisėjai I. Labucka (pranešėja) ir V. Kreuschitz,

posėdžio sekretorė S. Spyropoulos, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. rugsėjo 23 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: anglų.

Sprendimą [1]

Ginčo aplinkybės

1 Ši byla susijusi su 2009 m. lapkričio 11 d. Komisijos sprendimu C (2009) 8682 galutinis dėl procedūros pagal EB 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/38589 – Šilumos stabilizatoriai) (toliau – ginčijamas sprendimas).

2 Ginčas susijęs su įvairiais ūkio subjektais.

I –*Dalyvavusios bendrovės*

A –*Grupė „Akzo“*

3 Įsigijus *Nobel Industrier* 1993 m. *Akzo NV* pakeitė pavadinimą į *Akzo Nobel NV* (toliau – *Akzo Nobel*); ji yra visame pasaulyje įsteigtų ir veiklą vykdančių bendrovių kontroliuojančioji bendrovė (toliau visos kartu – grupė *Akzo*).

4 Iki 1993 m. kovo 19 d. grupės *Akzo* šilumos stabilizatorių gamybos ir pardavimo veiklą vykdė dukterinės bendrovės, kurios netiesiogiai visiškai priklausė, pirma, *Akzo*, vėliau tapusiai *Akzo Nobel*, per tarpinę bendrovę *Akzo Chemicals International BV*, vėliau tapusią *Akzo Nobel Chemicals International BV*, antra, bendrovėms *Akzo Chemie GmbH* ir *Akzo Chemicals GmbH*, vėliau tapusioms *Akzo Nobel Chemicals GmbH* (toliau – *Akzo GmbH*), kiek tai susiję su alavo stabilizatoriais, ir *Akzo Chemie Nederland BV* ir *Akzo Chemicals Nederland BV*, vėliau tapusioms *Akzo Nobel Chemicals BV* (toliau – *Akzo BV*), kiek tai susiję su ESPA / esterių sektoriumi.

B –*Ūkinė bendrija „Akcros“*

5 1993 m. kovo 19 d. *Akzo Chemicals International* (*Akzo*, o paskui *Akzo Nobel* visiškai priklausiusi dukterinė bendrovė) sudarė susitarimą dėl pagrindų su *Harrisons Chemicals (UK) Ltd*, t. y. *Harrisons & Crosfield plc* visiškai priklausiusia dukterine bendrove, vėliau tapusia *Elementis plc*; šiuo susitarimu buvo siekiama sujungti šių grupių veiklą kuriant tam tikras chemines medžiagas, įskaitant šilumos stabilizatorius, gaminant jas ir jomis prekiaujant (toliau – 1993 m. susitarimas dėl pagrindų).

6 Pagal 1993 m. susitarimą dėl pagrindų atitinkamo sektoriaus turtą ir darbuotojus buvo numatyta perduoti keturioms ūkinėms bendrijoms Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje, Nyderlanduose ir Jungtinėse Amerikos Valstijose; kiekvienos ūkinės bendrijos kapitalas, taip pat Prancūzijoje (*Tinstab SA*), Italijoje (*Harcros Chemicals Italia SpA*), Ispanijoje (*Harcros Chemicals Iberia SA*) ir Danijoje (*Lankro Sandia ApS*) esančių bendrovių kapitalas turėjo lygiomis dalimis priklausyti grupei *Akzo Chemicals International* (t. y. grupei *Akzo*) ir grupei *Harrisons Chemicals (UK).*

7 1993 m. kovo 24 d., taikydamos 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 395, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 31) redakciją, kurioje buvo ištaisytos klaidos, *Akzo Chemicals International* ir *Harrisons Chemicals (UK)* pranešė Europos Komisijai apie susitarimą dėl pagrindų.

8 1993 m. balandžio 29 d. sprendimu Komisija paskelbė, kad 1993 m. susitarimas dėl pagrindų suderinamas su bendrąja rinka (toliau – 1993 m. sprendimas dėl koncentracijos).

1 — Pateikiami tik tie šio sprendimo punktai, kuriuos Bendrasis Teismas mano tikslinga paskelbti.

9 Remiantis 1993 m. susitarimu dėl pagrindų 1993 m. birželio 28 d. Jungtinėje Karalystėje buvo įsteigta ūkinė bendrija *Akcros Chemicals* (toliau – ūkinė bendrija *Akcros*) (žr. ginčijamo sprendimo 536 konstatuojamąją dalį).

10 Steigimo metu ūkinė bendrija *Akcros* lygiomis dalimis priklausė *Pure Chemicals Ltd*, t. y. įmonei, kuri iš pradžių visiškai priklausė *Akzo*, vėliau tapusiai *Akzo Nobel*, ir įvairioms įmonėms, konkrečiai pastaruoju metu *Elementis UK Ltd* ir *Elementis Services Ltd*, kurios priklauso grupei, kontroliuojamai bendrovės *Elementis plc* (toliau visos kartu – *Elementis*).

C –*Bendra bendrovė „Akcros“*

11 1998 m. liepos 15 d. *Akzo Nobel* susitarė su *Elementis* dėl šios dalių ūkinėje bendrijoje *Akcros* įsigijimo per jai visiškai priklausančią dukterinę bendrovę *Pure Chemicals*; ūkinė bendrija *Akcros* buvo reorganizuota į *Akcros Chemical Ltd* (toliau – *Akcros*) ir nuo 1998 m. spalio 2 d. visas jos kapitalas priklausė *Akzo Nobel*.

12 2007 m. kovo 15 d. *Akzo Nobel* perleido *Akcros GIL Investments*.

II –*Administracinė procedūra, po kurios priimtas ginčijamas sprendimas*

A –*Komisijos tyrimo pradžia*

13 Tyrimas, po kurio priimtas ginčijamas sprendimas, buvo pradėtas po to, kai 2002 m. lapkričio 26 d. *Chemtura* pateikė prašymą atleisti ją nuo baudos pagal Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 79 sk., 80 t., p. 155) (žr. ginčijamo sprendimo 79 ir 80 konstatuojamąsias dalis).

14 2003 m. sausio 30 d. Komisija, remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81] ir [82] straipsnius (OL 13, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), 14 straipsnio 3 dalimi, priėmė Sprendimą C (2003) 85/4; šiuo sprendimu ji nurodė *Akzo Nobel Chemicals Ltd*, *Akcros* ir jų atitinkamoms dukterinėms bendrovėms leisti atlikti patikrinimą siekiant surasti galimų antikonkurencinių veiksmų įrodymų (toliau – 2003 m. sausio 30 d. sprendimas).

15 2003 m. vasario 10 d. Komisija, taip pat remdamasi Reglamento Nr. 17 14 straipsnio 3 dalimi, priėmė Sprendimą C (2003) 559/4, kuriuo iš dalies pakeitė 2003 m. sausio 30 d. sprendimą (toliau kartu – sprendimai atlikti patikrinimą).

16 2003 m. vasario 12 ir 13 d. remiantis sprendimais atlikti patikrinimą buvo atlikti patikrinimai *Akzo Nobel Chemicals* ir *Akcros* patalpose Eklse ir Mančesteryje (Jungtinė Karalystė). Per šiuos patikrinimus Komisijos pareigūnai padarė daug dokumentų kopijų. Atlikdami šiuos veiksmus *Akzo Nobel Chemicals* ir *Akcros* atstovai Komisijos pareigūnus informavo, kad tam tikriems dokumentams galėtų būti taikoma profesinė paslaptis, pagal kurią bendravimas su advokatais yra apsaugomas (toliau – ginčijami dokumentai).

17 Nagrinėjant ginčijamus dokumentus kilo nesutarimų dėl penkių dokumentų, kurie buvo vertinami dviem skirtingais būdais. Komisijos pareigūnai nepadarė galutinės išvados dėl apsaugos, kuri galbūt turi būti taikoma dviem dokumentams. Jie padarė šių dokumentų kopijas ir įdėjo į užantspauduotą voką, kurį patikrinimo pabaigoje pasiėmė. Dėl kitų trijų ginčijamų dokumentų už tyrimą atsakingas Komisijos pareigūnas nusprendė, kad jiems nėra taikoma profesinė paslaptis, todėl padarė kopijas ir jas pridėjo su likusiais dokumentais prie bylos medžiagos, tačiau neįdėjo jų į atskirą užantspauduotą voką.

18 Šie nesutarimai pavirto dideliais teisminiais ginčais (toliau – teismo procesas *Akzo*).

B – *Teismo procesas „Akzo“*

19 *Akzo Nobel Chemicals* ir *Akcros* pareiškė ieškinį, jį Bendrojo Teismo kanceliarija gavo 2003 m. balandžio 11 d.; šiuo ieškiniu jos iš esmės prašė panaikinti 2003 m. vasario 10 d. Sprendimą C (2003) 559/4 ir tiek, kiek būtina, 2003 m. sausio 30 d. sprendimą, kuriais šios bendrovės ir jų dukterinės bendrovės buvo įpareigotos leisti atlikti aptariamą patikrinimą (byla T-125/03, *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija*).

20 2003 m. balandžio 17 d. *Akzo Nobel Chemicals* ir *Akcros* pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones; šiuo prašymu jos visų pirma siekė, kad būtų sustabdytas sprendimų atlikti patikrinimą vykdymas (byla T-125/03 R, *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija*).

21 2003 m. gegužės 8 d. Komisija, remdamasi Reglamento Nr. 17 14 straipsnio 3 dalimi, priėmė Sprendimą C (2003) 1533 galutinis (toliau – 2003 m. gegužės 8 d. sprendimas), kuriuo atmetė ieškovių prašymą užtikrinti ginčijamų dokumentų konfidencialumą.

22 2003 m. gegužės 8 d. sprendimu Komisija atmetė *Akzo Nobel Chemicals* ir *Akcros* prašymą grąžinti joms ginčijamus dokumentus ir pareiškė ketinanti atplėšti užantspauduotą voką, tačiau patikslino, jog nedarys to, kol nesuėjo ieškinio dėl šio sprendimo pareiškimo terminas.

23 *Akzo Nobel Chemicals* ir *Akcros* pareiškė ieškinį, jį Bendrojo Teismo kanceliarija gavo 2003 m. liepos 4 d.; šiuo ieškiniu jos siekė, kad būtų panaikintas 2003 m. gegužės 8 d. sprendimas (byla T-253/03, *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija*).

24 Be to, jos pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones; šiuo prašymu jos visų pirma siekė, kad būtų sustabdytas 2003 m. gegužės 8 d. sprendimo vykdymas (byla T-253/03 R, *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija*).

25 2003 m. spalio 30 d. Bendrojo Teismo pirmininko nutartimi buvo atmestas reikalavimas byloje T-125/03 R (dėl sprendimų atlikti patikrinimą), tačiau iš dalies patenkintas reikalavimas byloje T-253/03 R (dėl ginčijamų dokumentų konfidencialumo apsaugos) (2003 m. spalio 30 d. Nutartis *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija*, T-125/03 R ir T-253/03 R, Rink., EU:C:2003:287).

26 Ši nutartis buvo panaikinta 2004 m. rugsėjo 27 d. Nutartimi *Komisija / Akzo ir Akcros* (C-7/04 P (R), Rink., EU:C:2004:566).

27 2004 m. spalio 15 d. laišku Bendrojo Teismo kanceliarija grąžino Komisijai užantspauduotą voką su dviem ginčijamais dokumentais (ginčijamo sprendimo 84–90 konstatuojamosios dalys).

28 2007 m. rugsėjo 17 d. Bendrojo Teismo sprendimu ieškinys byloje T-125/03, pareikštas dėl sprendimų atlikti patikrinimą, buvo atmestas kaip nepriimtinas. O ieškinys byloje T-253/03, susijęs su ginčijamais dokumentais, buvo atmestas kaip nepagrįstas, nes iš principo Komisija nepadarė teisės klaidos, kai nusprendė, kad nė vienam iš ginčijamų dokumentų faktiškai neturi būti taikoma advokatų ir klientų bendravimo konfidencialumo apsauga (2007 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija*, T-125/03 ir T-253/03, Rink., EU:T:2007:287, 57 ir 184 punktai).

29 2010 m. rugsėjo 14 d. Sprendimu *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija* (C-550/07 P, Rink., EU:C:2012:512) Teisingumo Teismas atmetė apeliacinį skundą dėl 28 punkte minėto Sprendimo *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals / Komisija* (EU:T:2007:287).

C –*Komisijos tyrimo pabaiga*

30 2007 m. spalio 8 d. ir kelis kartus 2008 m. Komisija, vadovaudamasi 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 82, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 91 t., p. 92) 18 straipsniu, išsiuntė atitinkamoms įmonėms prašymus pateikti informacijos (ginčijamo sprendimo 91 ir 92 konstatuojamosios dalys).

31 2009 m. kovo 17 d. Komisija parengė pranešimą apie kaltinimus; apie jį 2009 m. kovo 18 d. buvo pranešta kelioms bendrovėms, tarp jų ir ieškovėms *Akzo Nobel*, *Akzo GmbH*, *Akzo BV* ir *Akcros* (ginčijamo sprendimo 95 konstatuojamoji dalis).

32 2009 m. lapkričio 11 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

III –*Ginčijamas sprendimas*

33 Ginčijamu sprendimu Komisija nusprendė, kad tam tikros įmonės pažeidė EB 81 straipsnį ir Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo 53 straipsnį, nes dalyvavo sudarant du antikonkurencinius susitarimus ir derinant veiksmus visoje EEE teritorijoje, pirma, alavo stabilizatorių sektoriuje ir, antra, epoksidinto sojų pupelių aliejaus ir esterių sektoriuje (toliau – ESPA / esterių sektorius).

34 Ginčijamu sprendimu konstatuota, kad padaryti du pažeidimai, susiję su dviejų rūšių šilumos stabilizatoriais, kurie yra polivinilchlorido (PVC) produktų priedai, naudojami siekiant pagerinti tokių produktų atsparumą karščiui (ginčijamo sprendimo 3 konstatuojamoji dalis).

35 Pagal ginčijamo sprendimo 1 straipsnį kiekvienas iš šių pažeidimų pasireiškė kainų nustatymu, rinkų pasidalijimu nustatant pardavimo kvotas, klientų pasidalijimu, taip pat keitimusi jautria komercine informacija, visų pirma apie klientus, gamybą ir pardavimus.

36 Ginčijamame sprendime nurodyta, kad atitinkamos įmonės darė šiuos pažeidimus įvairiais laikotarpiais – nuo 1987 m. vasario 24 d. iki 2000 m. kovo 21 d., kiek tai susiję su alavo stabilizatoriais, ir nuo 1991 m. rugsėjo 11 d. iki 2000 m. rugsėjo 26 d., kiek tai susiję su ESPA / esterių sektoriumi.

37 Ginčijamas sprendimas, kiek tai susiję su kiekvienu pažeidimu, skirtas 20 bendrovių, kurios arba tiesiogiai dalyvavo darant atitinkamus pažeidimus, arba buvo atsakingos kaip patronuojančiosios bendrovės (ginčijamo sprendimo 510 konstatuojamoji dalis).

A –*Pažeidimų inkriminavimas ginčijamame sprendime*

38 Ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje ieškovės pripažįstamos atsakingomis už dalyvavimą darant su alavo stabilizatoriais susijusį pažeidimą, būtent, nuo 1987 m. vasario 24 d. iki 2000 m. kovo 21 d. – kiek tai susiję su *Akzo Nobel*, nuo 1987 m. vasario 24 d. iki 1993 m. birželio 28 d. – kiek tai susiję su *Akzo GmbH*, ir nuo 1993 m. birželio 28 d. iki 2000 m. kovo 21 d. – kiek tai susiję su *Akcros*. Lygiai taip pat ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje ieškovės pripažįstamos atsakingomis už dalyvavimą darant su ESPA / esterių sektoriumi susijusį pažeidimą, būtent, nuo 1991 m. rugsėjo 11 d. iki 2000 m. kovo 22 d. – kiek tai susiję su *Akzo Nobel*, nuo 1991 m. rugsėjo 11 d. iki 1993 m. birželio 28 d. – kiek tai susiję su *Akzo BV*, ir nuo 1993 m. birželio 28 d. iki 2000 m. kovo 22 d. – kiek tai susiję su *Akcros*.

39 Be to, ginčijamu sprendimu *Akzo Nobel*, kaip bendrovė, kuri kontroliuoja bendrovių grupę, iš kurių kai kurios tiesiogiai dalyvavo darant pažeidimus, buvo pripažinta atsakinga už visą pažeidimo laikotarpį, t. y. nuo 1987 m. vasario 24 d. iki 2000 m. kovo 22 d.

40 Dėl laikotarpio iki 1993 m. birželio 28 d. (toliau – pirmas pažeidimo laikotarpis) Komisija nusprendė, kad *Akzo*, vėliau tapusiai *Akzo Nobel*, netiesiogiai priklausiusios įmonės tiesiogiai dalyvavo darant pažeidimus, konkrečiai kalbant, *Akzo GmbH* – su alavo stabilizatoriais susijusį pažeidimą, o *Akzo BV* – su ESPA / esterių sektoriumi susijusį pažeidimą (ginčijamo sprendimo 512–519 konstatuojamosios dalys).

41 Dėl laikotarpio nuo 1993 m. birželio 28 d. iki 1998 m. spalio 2 d. (toliau – antras pažeidimo laikotarpis) Komisija nusprendė, kad pažeidimus darė ūkinė bendrija *Akcros* (ginčijamo sprendimo 563 ir 564 konstatuojamosios dalys).

42 Dėl laikotarpio nuo 1998 m. spalio 2 d. iki 2000 m. kovo 21 d., kiek tai susiję su alavo stabilizatoriais, ir nuo 1998 m. spalio 2 d. iki 2000 m. kovo 22 d., kiek tai susiję su ESPA / esterių sektoriumi (toliau – trečias pažeidimo laikotarpis), Komisija nusprendė, kad pažeidimus darė *Akcros* (ginčijamo sprendimo 582–587 konstatuojamosios dalys).

43 Dėl Komisijos teisės skirti ieškovėms baudas už šiuos pažeidimus reikia pažymėti, kad ginčijamame sprendime ji atmetė jų argumentus, pagal kuriuos Bendrajame Teisme vykstant procesui byloje *Akzo* ji būtų galėjusi ir turėjusi toliau vykdyti savo tyrimą. Komisija manė, kad dešimties metų senaties terminas, taikomas jos teisei skirti baudas, dėl teismo proceso *Akzo* buvo sustabdytas *erga omnes* (ginčijamo sprendimo 672–682 konstatuojamosios dalys).

B –*Baudų nustatymas ginčijamame sprendime*

44 Ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje nustatyta:

„Už pažeidimą (-us) alavo stabilizatorių rinkoje <...> skirtos tokios baudos:

1) Elementis plc, Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] ir [Akcros] solidariai atsakingos už 875 200 EUR sumą;

2) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] ir [Akcros] solidariai atsakingos už 2 601 500 EUR sumą;

3) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited ir [Akzo Nobel] solidariai atsakingos už 4 546 300 EUR sumą;

4) [*Akzo Nobel*], [*Akzo GmbH*] ir [*Akcros*] solidariai atsakingos už 1 580 000 EUR sumą;

5) [*Akzo Nobel*] ir [*Akcros*] solidariai atsakingos už 944 300 EUR sumą;

6) [*Akzo Nobel*] ir [*Akzo GmbH*] solidariai atsakingos už 9 820 00 EUR sumą;

7) [*Akzo Nobel*] atsakinga už 1 432 700 EUR sumą.

<…>

Už pažeidimą (-us) [ESPA / esterių sektoriuje] skirtos tokios baudos:

18) Elementis plc, Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] ir [Akcros] solidariai atsakingos už 1 115 200 EUR sumą;

19) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited, [Akzo Nobel] ir [Akcros] solidariai atsakingos už 2 011 103 EUR sumą;

20) Elementis Holdings Limited, Elementis Services Limited ir [Akzo Nobel] solidariai atsakingos už 7 116 697 EUR sumą;

21) [*Akzo Nobel*], [*Akzo BV*] ir [*Akcros*] solidariai atsakingos už 2 033 000 EUR sumą;

22) [*Akzo Nobel*] ir [*Akcros*] solidariai atsakingos už 841 697 EUR sumą;

23) [*Akzo Nobel*] ir [*Akzo BV*] solidariai atsakingos už 3 467 000 EUR sumą;

24) [*Akzo Nobel*] atsakinga už 2 215 303 EUR sumą <…>“

45 Nustatydama baudas Komisija taikė Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gaires (OL C 210, 2006, p. 2, toliau – 2006 m. gairės).

(Praleista)

Procesas ir šalių reikalavimai

51 Ieškovės pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo; Bendrojo Teismo kanceliarija jį gavo 2010 m. sausio 27 d.

52 2011 m. liepos 29 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai skirtame rašte Komisija atkreipė šio teismo dėmesį į 48 punkte minėto Sprendimo *ArcelorMittal Luxembourg / Komisija* ir *Komisija / ArcelorMittal Luxembourg ir kt.*, (EU:C:2011:190) įtaką šiai bylai; Bendrasis Teismas užregistravo šį faktą.

53 Tame rašte, pirma, Komisija atsisakė atsiliepimo į ieškinį 55–65 punktuose ir tripliko 27–33 punktuose pateiktų argumentų, nurodytų papildomai, susijusių su bylos prieš *Akzo Nobel*, *Akzo GmbH* ir *Akzo BV* nagrinėjimo sustabdymu.

54 Antra, Komisija paaiškino, kad neatsisako savo argumento, susijusio su bylos prieš *Akcros* nagrinėjimo sustabdymu, ir viso savo atsakymo dėl pagrindo, susijusio su senaties taisyklių pažeidimu, dėl visų kitų ieškovių.

(Praleista)

97 Per 2014 m. rugsėjo 23 d. posėdį buvo išklausytos šalių kalbos ir jų atsakymai į Bendrojo Teismo žodžiu pateiktus klausimus.

98 Ieškovės Bendrojo Teismo prašo:

— visų pirma panaikinti ginčijamą sprendimą,

— nepatenkinus pirmojo reikalavimo, sumažinti joms skirtų baudų dydį,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

99 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš ieškovių bylinėjimosi išlaidas.

(Praleista)

Dėl teisės

102 Grįsdamos ieškinį ieškovės nurodo penkis pagrindus.

103 Pirmasis ieškinio pagrindas susijęs su senaties taisyklių pažeidimu. Antrasis ieškinio pagrindas susijęs su administracinio rūpestingumo ir protingo termino laikymosi principų pažeidimu. Trečiasis ieškinio pagrindas susijęs su teisės į gynybą pažeidimu. Ketvirtasis ieškinio pagrindas susijęs su klaidomis inkriminuojant pažeidimus ir skiriant baudas. Penktasis ieškinio pagrindas susijęs su klaidomis apskaičiuojant baudų dydį.

I –*Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su senaties taisyklių pažeidimu*

104 Kaip pirmąjį ieškinio pagrindą, susijusį su senaties taisyklių pažeidimu, ieškovės visų pirma nurodo: pirma, Komisija nebegalėjo prieš jas imtis veiksmų dėl pirmo pažeidimo laikotarpio ir, antra, pažeidimai buvo nutraukti „1996–1997 m.“ arba „ne vėliau kaip“ 1997 m., todėl ginčijamu sprendimu Komisija pažeidė Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 dalies b punktą.

105 Be to, ieškovės tvirtina, kad Komisija bet kuriuo atveju pažeidė Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 5 dalį, nes ginčijamame sprendime neįrodė, jog pažeidimas buvo daromas 1999 ir 2000 m.

106 Todėl reikia išnagrinėti ieškovių pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su senaties taisyklių pažeidimu, argumentus tiek, kiek jie iš pradžių susiję su pirmu pažeidimo laikotarpiu, o paskui su antru ir trečiu pažeidimo laikotarpiais.

A – *Dėl pirmo pažeidimo laikotarpio*

1. 1. Šalių argumentai

107 Ieškovės pažymi, kad iš ginčijamo sprendimo 512 konstatuojamosios dalies, 1 straipsnio 1 dalies b punkto ir 2 dalies b punkto matyti, jog grupės *Akzo* bendrovės, kurios, Komisijos nuomone, tiesiogiai darė pažeidimą per pirmą pažeidimo laikotarpį (kiek tai susiję su alavo stabilizatoriais, nuo 1987 m. vasario 24 d. iki 1993 m. birželio 28 d. ir, kiek tai susiję su ESPA / esterių sektoriumi, nuo 1991 m. rugsėjo 11 d. iki 1993 m. birželio 28 d.), t. y. *Akzo GmbH* ir *Akzo BV*, 1993 m. birželio 28 d. nutraukė savo dalyvavimą darant pažeidimus.

108 Taigi pagal Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 dalies b punktą nuo 1998 m. birželio 28 d. Komisija nebegalėjo imtis veiksmų prieš *Akzo GmbH* ir *Akzo BV*.

109 Anot ieškovių, pirmasis oficialus Komisijos veiksmas jų atžvilgiu buvo atliktas 2003 m. vasario 12 ir 13 d.

110 Todėl *Akzo GmbH* ir *Akzo BV* negali būti laikomos atsakingomis.

111 Dėl šios priežasties reikia panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalies b punktą ir 2 dalies b punktą.

112 Dėl tų pačių priežasčių *Akzo Nobel*, kaip ir patronuojančioji šių dviejų įmonių bendrovė, taip pat negali būti laikoma atsakinga už pirmą pažeidimo laikotarpį.

113 Vadinasi, dėl šių argumentų reikia, kad bent iš dalies būtų panaikintos baudos, skirtos ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 4, 6, 21 ir 23 punktuose.

114 Komisijos teigimu, ginčijamame sprendime įrodyta, kad grupei *Akzo* priklausantys subjektai nuo 1987 m. iki 2000 m. kovo mėn. dalyvavo darant pažeidimą alavo stabilizatorių sektoriuje, o nuo 1991 m. iki 2000 m. kovo mėn. – pažeidimą ESPA /esterių sektoriuje.

115 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 527 konstatuojamosios dalies, Komisija rėmėsi tokia išvada: jei įmonė darė pažeidimą tam tikrą laikotarpį, per kurį ją sudarė įvairūs teisės subjektai, tokia įmonė negali remtis senaties taisyklėmis, išplaukiančiomis iš šių vidinių reorganizacijų. Priešingu atveju, atlikusios vidinę reorganizaciją, įmonės galėtų lengvai išvengti senaties taisyklių taikymo. EB 81 straipsnis ir Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje įtvirtintos senaties taisyklės taikomos įmonėms, o ne jas sudarantiems teisės subjektams. Todėl, kai įmonę *Akzo* sudarantys juridiniai asmenys dalyvauja darant pažeidimą, senaties terminas pradedamas skaičiuoti tik nuo tos dienos, kai nutraukiami šios įmonės daromi pažeidimai.

116 Komisija pažymi, kad pirmieji tyrimo veiksmai buvo pradėti 2003 m. sausio ir vasario mėn. ir nuo jų buvo pradėtas skaičiuoti penkerių metų senaties terminas, kad kiti tyrimo veiksmai buvo atlikti vėliau, todėl pirmas ginčijamas sprendimas tinkamai priimtas per penkerių metų terminą, skaičiuojant nuo paskutinio tyrimo veiksmo.

2. 2. Bendrojo Teismo vertinimas

117 Pirmojo ieškinio pagrindo pirmoje dalyje, susijusioje su Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 dalies b punkto pažeidimu, ieškovės tvirtina, kad nuo 1998 m. birželio 28 d. Komisija buvo praleidusi terminą imtis veiksmų dėl *Akzo GmbH* ir *Akzo BV* ir atitinkamai skirti joms baudą solidariai su *Akzo Nobel*, kaip šių įmonių patronuojančiąja bendrove.

118 Šiuo klausimu reikia iškart priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 dalies b punktą Komisijos įgaliojimams skirti nuobaudas už EB 81 straipsnio pažeidimus taikomas penkerių metų senaties terminas.

119 Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 2 dalyje pažymėta, kad šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kurią padarytas pažeidimas, tačiau tęstinių ar pakartotinių pažeidimų atvejais senatis pradedama skaičiuoti nuo dienos, kurią pažeidimas baigiasi.

120 Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad bet koks Komisijos veiksmas, atliktas pažeidimo tyrimo ar nubaudimo už jį tikslais, nutraukia vienkartinės ar periodinės baudos skyrimo senaties terminą.

121 Šiuo atveju akivaizdu, kad ginčijamame sprendime Komisija tiek *Akzo GmbH* dėl su alavo stabilizatoriais susijusio pažeidimo, tiek *Akzo BV* dėl su ESPA / esterių sektoriumi susijusio pažeidimo pripažino atsakingomis tik už laikotarpį iki 1993 m. birželio 28 d. (žr. ginčijamo sprendimo 512 ir 513 konstatuojamąsias dalis, taip pat ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalies b punktą ir 2 dalies b punktą).

122 Taip pat nustatyta, kad ginčijamame sprendime *Akzo Nobel* buvo pripažinta atsakinga už per pirmą laikotarpį padarytus pažeidimus tik dėl *Akzo GmbH* neteisėtų veiksmų, susijusių su alavo stabilizatoriais, ir *Akzo BV* veiksmų, susijusių su ESPA / esterių sektoriumi (žr. ginčijamo sprendimo 514 konstatuojamąją dalį).

123 Be to, nustatyta, kad pirmųjų veiksmų tiek su alavo stabilizatoriais, tiek su ESPA / esterių sektoriumi susijusio pažeidimo tyrimo ar nubaudimo už jį tikslais Komisija ėmėsi tik 2003 m. pradžioje.

124 Todėl negalima ginčyti, kad pirmųjų veiksmų, siekdama ištirti pažeidimą ar nubausti už jį, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3 dalį, susijusių tiek su alavo stabilizatoriais, tiek su ESPA / esterių sektoriumi, Komisija ėmėsi pasibaigus bendrovėms *Akzo GmbH* ir *Akzo BV* šios nuostatos 1 dalyje numatytam terminui.

125 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje nustatyto senaties termino suėjimas nepanaikina pažeidimo ir netrukdo Komisijai sprendimu nustatyti atsakomybės už tokį pažeidimą (šiuo klausimu žr. 2005 m. spalio 6 d. Sprendimo *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals / Komisija*, T-22/02 ir T-23/02, Rink., EU:T:2005:349, 60–63 punktus), o tik padeda išvengti procesinių veiksmų, kuriais siekiama skirti sankcijas tiems, kas gauna naudos iš pažeidimo (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 27 d. Sprendimo *Bolloré / Komisija*, T-372/10, Rink., EU:T:2012:325, 194 punktą).

126 Be to, vadovaujantis pažodiniu, teleologiniu ir kontekstiniu Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio aiškinimu, matyti, kad kaip ir asmeninėmis procesinėmis garantijomis, kaip antai teise į gynybą, ir Komisijos pareiga pranešti tiek apie pranešimą apie kaltinimus, tiek apie sprendimą, kuriuo atitinkamam juridiniam asmeniui skiriamos tokios sankcijos (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, C-97/08 P, Rink., EU:C:2009:536, 57 ir 59 punktus), 1 dalyje numatyto senaties termino suėjimu gali pasinaudoti ir gali remtis bet kuris atskiras juridinis asmuo, jei Komisija ėmėsi dėl jo procesinių veiksmų. Be to, teismo praktikoje jau pripažinta, kad vien aplinkybė, jog bendrovių grupei, suprantamai kaip ekonominis vienetas, priklausanti dukterinė bendrovė turi naudos iš to, kad suėjo senaties terminas, nepanaikina patronuojančiosios bendrovės atsakomybės ir netrukdo imtis dėl jos procesinių veiksmų (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 125 punkte minėto Sprendimo *Bolloré / Komisija*, EU:T:2012:325, 193–196 punktus, kuriems šiuo klausimu buvo pritarta 2014 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Bolloré / Komisija*, C-414/12 P, EU:C:2014:301, 109 punkte).

127 Tokio vertinimo nepaneigia tai, kad Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3 ir 4 dalyse pavartota sąvoka „įmonė“, kaip ji suprantama pagal EB 81 straipsnio 1 dalį; šiose dalyse apibrėžiami tik veiksmai, nutraukiantys senaties terminą, ir jų poveikio visoms darant pažeidimą dalyvavusioms įmonėms ar įmonių asociacijoms mastas, t. y. įskaitant ir jas sudarančius juridinius asmenis (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 125 punkte minėto Sprendimo *Bolloré / Komisija*, EU:T:2012:325, 198 ir paskesnius punktus).

128 Darytina išvada, kad šioje byloje *Akzo GmbH* ir *Akzo BV*, kitaip nei *Akzo Nobel*, galėjo pagrįstai remtis joms suėjusiu senaties terminu, net jei ir toliau visiškai priklausė grupei *Akzo*.

129 Todėl reikia pritarti kaltinimams, kuriuos ieškovės pateikia remdamosi Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 dalies b punktu, ir panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 4, 6, 21 ir 23 punktus tiek, kiek juose buvo skirtos baudos *Akzo GmbH* ir *Akzo BV* už pirmą pažeidimo laikotarpį, ir atmesti likusius kaltinimus.

(Praleista)

II –*Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su administracinio rūpestingumo ir protingo termino laikymosi principų pažeidimu* (Praleista)

A –*Dėl antrojo ieškinio pagrindo tiek, kiek juo siekiama pakeisti ginčijamą sprendimą*

319 Pateikdamos antrąjį ieškinio pagrindą, susijusį su administracinio rūpestingumo ir protingo termino laikymosi principų pažeidimu, ieškovės visų pirma prašo pakeisti ginčijamą sprendimą, t. y. sumažinti joms skirtų baudų dydį.

1. 1. Šalių argumentai

320 Ieškovės teigia, kad net jei Bendrasis Teismas nuspręstų, jog dėl administracinio rūpestingumo ir protingo termino laikymosi principų pažeidimo nėra pažeista jų teisė į gynybą, todėl šis pagrindas nepateisina viso ginčijamo sprendimo panaikinimo, Teismas turėtų atsižvelgti į tuos pažeidimus ir, naudodamasis savo neribota jurisdikcija, turėtų iš esmės sumažinti skirtų baudų dydį arba bent sumažinti jas 1 %, kaip tai ginčijamame sprendime padarė Komisija kitoms įmonėms.

321 Dėl šio aspekto jos teigia, kad jei Komisija nesumažintų joms baudos 1 % ir taip pažeistų vienodo požiūrio principą, ji diskriminuotų jas ir nubaustų už tai, kad jos pasinaudojo savo teisėmis teismo procese *Akzo*, o tai prieštarautų veiksmingos teisminės gynybos principui ir atgrasytų kitose bylose dalyvaujančias įmones taip pat naudotis savo teisėmis.

322 Komisija tvirtina, kad kitoms įmonėms baudos buvo sumažintos taip kompensuojant joms už tai, jog jos turėjo laukti teismo proceso *Akzo* baigties; tų įmonių padėtis buvo kitokia nei ieškovių, nes pastarųjų veiksmai lėmė teismo procesą *Akzo*. Be to, praktiškai yra akivaizdu, jog mažai tikėtina, kad nagrinėjamu atveju išimties tvarka nesuteikus ieškovėms 1 % skirtos baudos dydžio sumažinimo, tai kaip nors atgrasančiai paveiktų kitų tokioje pačioje padėtyje atsidūrusių ieškovių norą naudotis savo teisėmis kitose bylose.

2. 2. Bendrojo Teismo vertinimas

323 Pateikdamos antrąjį ieškinio pagrindą, susijusį su administracinio rūpestingumo ir protingo termino laikymosi principų pažeidimu, ieškovės visų pirma prašo pakeisti ginčijamą sprendimą, t. y. sumažinti joms skirtų baudų dydį.

324 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tuo atveju, kai teisė į gynybą nėra pažeista dėl administracinės procedūros trukmės, protingo termino laikymosi principo pažeidimas tam tikru atveju gali paskatinti Bendrąjį Teismą sumažinti baudų, skirtų įgyvendinant neribotą jurisdikciją, dydį (2014 m. vasario 6 d. Sprendimo *AC-Treuhand / Komisija*, T-27/10, Rink., EU:T:2014:59, 278 punktas; apskųsta apeliacine tvarka).

325 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad Komisija neginčija pernelyg ilgos administracinės procedūros trukmės ir pati ginčijamame sprendime sumažino visoms su pažeidimu susijusioms įmonėms, išskyrus ieškoves, skirtų baudų dydį.

326 Siekdama pagrįsti tokį skirtingą pažiūrį Komisija remiasi tuo, kad objektyviai panašios situacijos yra skirtingos, nes kitaip nei kitų įmonių atveju būtent ieškovių veiksmai lėmė teismo procesą *Akzo*.

327 Šiam argumentui negalima pritarti.

328 Iš tiesų, nenagrinėjant klausimo, ar kitos įmonės būtų atgrasytos nuo naudojimosi savo teisėmis tuo atveju, kai dėl jų yra pradėtas Komisijos tyrimas dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, atrodo, kad Komisijos argumentai yra nesuderinami su veiksmingos teisminės gynybos principu.

329 Taigi, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 771 ir 772 konstatuojamųjų dalių, Komisija šiame sprendime nepagrįstai laikėsi skirtingo požiūrio, nes visoms kitoms su pažeidimu susijusioms įmonėms skirtų baudų dydį sumažino dėl administracinės procedūros trukmės ir tik ieškovėms nesumažino dėl teismo proceso *Akzo*.

330 Todėl įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją Bendrasis Teismas mano, kad ieškovėms skirtų baudų dydis turi būti sumažintas 1 %.

331 Taigi 2 straipsnio 1–7 punktuose ir 18–24 punktuose skirtų baudų bendras dydis, t. y. 40,6 mln. EUR *Akzo Nobel* ir 12,002 mln. EUR *Akcros*, sumažinamas iki 40,194 mln. EUR *Akzo Nobel* ir iki 11,881980 mln. EUR *Akcros*.

(Praleista)

Dėl bylinėjimosi išlaidų

449 Pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

450 Šiuo atveju Bendrasis Teismas iš dalies patenkino ieškovių reikalavimus.

451 Todėl atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes reikia nuspręsti, kad Komisija padengia du penktadalius ieškovių ir tris penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų. Ieškovės padengia tris penktadalius savo ir du penktadalius Komisijos bylinėjimosi išlaidų.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

nusprendžia:

1. **Panaikinti 2009 m. lapkričio 11 d. Komisijos sprendimo C (2009) 8682 galutinis dėl procedūros pagal EB 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/38589 – Šilumos stabilizatoriai) 2 straipsnio 4, 6, 21 ir 23 punktus tiek, kiek baudos buvo skirtos *Akzo Nobel Chemicals GmbH* ir *Akzo Nobel Chemicals BV*.**

2. **Sumažinti Sprendimo C (2009) 8682 galutinis 2 straipsnio 1–7 punktuose ir 18–24 punktuose skirtų baudų bendrą dydį iki 40,194 mln. EUR *Akzo Nobel NV* ir iki 11,881980 mln. EUR *Akcros Chemicals Ltd.***

3. **Atmesti likusią ieškinio dalį.**

4. **Europos Komisija padengia du penktadalius *Akzo Nobel, Akzo Nobel Chemicals GmbH, Akzo Nobel Chemicals BV* ir *Akcros Chemicals* ir tris penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų. *Akzo Nobel, Akzo Nobel Chemicals GmbH, Akzo Nobel Chemicals BV* ir *Akcros Chemicals* padengia tris penktadalius savo ir du penktadalius Komisijos bylinėjimosi išlaidų.**

Prek Labucka Kreuschitz

Paskelbta 2015 m. liepos 15 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.